

ТЕХНІЧНА МОДЕРНІЗАЦІЯ ЯК ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ БІЗНЕС-ОРГАНІЗАЦІЇ У ПЕРІОД ЕКОНОМІЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Солохненко Дмитро Леонідович

*здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана*

У сучасних умовах динамічних економічних трансформацій, що охоплюють як Україну, так і країни Європейського Союзу, бізнес-організації стикаються з необхідністю адаптації до нових вимог ринку, технологічного оновлення та забезпечення конкурентоспроможності. Технічна модернізація підприємств виступає одним із ключових інструментів підвищення ефективності їхньої діяльності, оскільки сприяє зростанню продуктивності, поліпшенню якості продукції та послуг, зниженню витрат і раціональному використанню ресурсів.

Проблематика технічного розвитку та модернізації підприємств набула особливої актуальності у період післякризових трансформацій української економіки, зокрема у зв'язку з потребою інтеграції до європейського економічного простору, імплементації стандартів сталого розвитку та цифровізації виробничих процесів.

Метою даного дослідження є обґрунтування теоретичних засад і практичних напрямів технічної модернізації бізнес-організацій як ключового чинника підвищення їх конкурентоспроможності у період економічних трансформацій.

Технічна модернізація трактується як комплекс взаємопов'язаних заходів, спрямованих на оновлення, удосконалення та раціональне використання техніко-технологічної бази підприємства з метою підвищення ефективності виробничих процесів і конкурентоспроможності продукції. Згідно з дослідженнями Котельникової, використання цифрових технологій значно підвищує конкурентоспроможність підприємств через оптимізацію витрат і поліпшення якості продукту/послуг [1]. А у статті «Конкурентоспроможність національних підприємств в контексті економічних реформ України» підкреслюється, що без оновлення технологій і підвищення технічної спроможності підприємств реформи не дадуть очікуваного ефекту [2].

Конкурентоспроможність підприємства визначається його здатністю ефективно конкурувати на ринку завдяки вищій якості продукції, інноваційності, продуктивності та оптимальному використанню ресурсів. Технічна модернізація безпосередньо впливає на всі ці складові.

Цифрова трансформація і технічна модернізація здатні підвищити продуктивність підприємства на 20–30%, зменшити собівартість на 10–15% та забезпечити гнучкість виробничих процесів. Ці показники безпосередньо формують конкурентні переваги підприємства на ринку.

Вплив технічної модернізації на конкурентоспроможність можна узагальнити у таких напрямках:

- Інноваційний ефект – впровадження нових технологій, підвищення технологічної культури виробництва.
- Економічний ефект – зниження собівартості, зростання продуктивності праці.
- Якісний ефект – поліпшення характеристик продукції, розширення асортименту.
- Соціальний ефект – підвищення кваліфікації працівників, створення безпечних умов праці.
- Екологічний ефект – скорочення викидів, енергозбереження, раціональне використання ресурсів.

Отже, технічна модернізація формує комплексну синергію ефектів, що зміцнюють конкурентні позиції підприємства на внутрішньому та зовнішньому ринках.

На процес технічної модернізації впливають як зовнішні, так і внутрішні чинники.

До зовнішніх належать:

- макроекономічна нестабільність та інфляційні процеси;
- зміни у законодавчому полі (зокрема, податкове та екологічне регулювання);
- інтеграційні процеси з ЄС, що стимулюють впровадження нових стандартів якості;
- технологічні тренди, зокрема цифровізація та автоматизація виробництва;
- доступність фінансування (кредити, лізинг, гранти).

Внутрішні чинники включають:

- технічний стан основних засобів;
- інноваційну спроможність підприємства;
- рівень кваліфікації персоналу;
- фінансову стійкість і платоспроможність;
- ефективність системи управління.

Як зазначає О. Кучкова, основною перешкодою для модернізації українських підприємств є обмежений доступ до капіталу та недостатній рівень державної підтримки технологічних інновацій [2]. Проте нові ініціативи Міністерства економіки України щодо підтримки модернізації виробничих підприємств створюють сприятливі умови для інвестування в технічне оновлення [3].

Ефективність технічної модернізації визначається здатністю підприємства поєднати технічні, економічні та організаційні аспекти управління. До ключових напрямів підвищення ефективності належать:

1. Стратегічне планування модернізації – включення її в загальну стратегію розвитку підприємства.

2. Інноваційно-інвестиційне забезпечення – формування диверсифікованих джерел фінансування (власні кошти, кредити, гранти, інвестиційні фонди).

3. Кадрове забезпечення – розвиток компетенцій персоналу, навчання роботі з новими технологіями.

4. Моніторинг ефективності – оцінювання результатів за економічними та технологічними показниками (фондовіддача, продуктивність, енергоефективність, окупність інвестицій).

Успішна реалізація програми технічної модернізації дозволяє підприємству сформувати стійкі конкурентні переваги, підвищити продуктивність, зменшити собівартість продукції та посилити свою позицію в умовах глобальної конкуренції.

Отже, технічна модернізація є визначальним чинником підвищення конкурентоспроможності бізнес-організацій у період економічних трансформацій. Вона забезпечує перехід підприємства на якісно новий рівень розвитку, створює умови для підвищення ефективності використання ресурсів, впровадження інновацій і формування сталих конкурентних переваг.

У контексті європейської інтеграції та цифрової трансформації українські підприємства мають орієнтуватися на впровадження комплексних програм технічного оновлення, що передбачають інвестиції в обладнання, цифрові технології, екологічну модернізацію та розвиток персоналу. Саме це дозволить забезпечити довгострокову конкурентоспроможність на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Список використаних джерел:

1. Котельникова Ю. Підвищення конкурентоспроможності підприємств в умовах цифровізації. *Innovation and Sustainability*. 2022. № 4. С. 101–108.

2. Кучкова О. Конкурентоспроможність національних підприємств в контексті економічних реформ України. *Молодий вчений*. 2025. № 3 (134).

3. Міністерство економіки України. Про схвалення Концепції Державної цільової програми підтримки підприємств, що впроваджують найкращі доступні технології та методи управління, на період до 2030 року : постанова КМУ від 6 трав. 2025 р. № 522. *Офіційний вісник України*. 2025.